

АНАЛІТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ ВЛАСНИМ КАПІТАЛОМ ПІДПРИЄМСТВА

За сучасних умов в процесі фінансово-господарської діяльності підприємства постійно здійснюють регулювання різних видів власного капіталу відповідно до вимог чинного законодавства України. Нині для більшості підприємств актуальною проблемою є вдосконалення методології бухгалтерського обліку власного капіталу, оптимізація його структури, управління власним капіталом. Проблема полягає в тому, що власний капітал є не тільки одним із джерел фінансових ресурсів підприємства, а й визначальним чинником прийняття управлінських рішень.

Дані Державної служби статистики України свідчать, що на 31.12.2014 р. структура власного капіталу в цілому за всіма видами економічної діяльності виглядає таким чином: зареєстрований капітал – 84,85 % (з коригуванням на вилучений капітал становив 76,81 %), додатковий капітал – 58,49 %, резервний капітал – 3,87 %, непокриті збитки – (-39,17) %. Дана ситуація є негативною, і свідчить про штучне завищення власних джерел формування майна внаслідок проведених дооцінок необоротних активів, недостатню ефективність господарської діяльності, відсутність створених резервів відповідно до установчих документів, домінування додаткового капіталу над розміром резервного капіталу і нерозподіленими прибутками.

Мета дослідження – визначити основні теоретико-методологічні складові системи обліково-аналітичного забезпечення управління власним капіталом підприємства.

Для досягнення зазначеної мети визначені наступні завдання:

- виявити напрями удосконалення інформаційного забезпечення управління формуванням і змінами власного капіталу підприємства
- проаналізувати можливості організації бухгалтерського обліку щодо інформаційного забезпечення управління власним капіталом;

На даний момент часу забезпечення перспектив розвитку підприємства неможливе без використання шляхів оптимізації управління власним капіталом. Таким чином, вирішення питання пошуку оптимального механізму управління власним капіталом на підприємстві є першочерговим завданням для формування його ефективної структури та забезпечення безперервної діяльності.

Управління власним капіталом пов'язане не тільки з забезпеченням ефективного формування та використання вже накопиченої його частини, але і з формуванням власних фінансових ресурсів, що забезпечують майбутній розвиток підприємства.

При виборі схеми формування структури власного капіталу та вибору джерел його фінансування власник підприємства стикається з проблемою вибору фінансування свого підприємства.

При формуванні капіталу підприємства для забезпечення його подальшої діяльності, використовують співвідношення понять власного та позикового капіталу. Зазвичай, суб'єкт господарювання, не може використовувати виключно власний або виключно позиковий капітал. У першому випадку, підприємство обмежує власні темпи розвитку, що у довгостроковому періоді може призвести до втрати його конкурентоздатності. При використанні лише позикового капіталу, підприємство може спонукати появу значних фінансових ризиків та загрозу банкрутства як у довгостроковому так і у короткостроковому періоді. Нами було розглянуто основні переваги та недоліки, які притаманні підприємству при використанні власного та позикового капіталу.

Позитивні сторони впливу використання власного капіталу:

- Створення автономії підприємства, збільшення фінансової незалежності, забезпечення резерву уникнення банкрутства підприємства;
- залучення власного капіталу є більш простим порівняно з залученням позикового капіталу, що пов'язане з тим, що рішення, пов'язані із збільшенням капіталу приймають власники та менеджери підприємства без необхідності отримання згоди інших господарюючих суб'єктів;

Серед недоліків використання власного капіталу можна виділити:

- обмеженість обсягу залучення фінансових ресурсів для розширення операційної та інвестиційної діяльності підприємства на окремих етапах його життєвого циклу та високу вартість (позичковий капітал оцінюється менеджментом підприємства за розмірами відсотків).

Перевагами використання позикового капіталу – є можливість безперервного залучення необхідних фінансових ресурсів та розширення діяльності підприємства більш швидкими темпами, а недоліками використання позикового капіталу – є збільшення фінансової залежності та зростання ймовірності прогнозованого банкрутства, зменшення обсягу можливого прибутку.

Від обраної структури капіталу залежить його вартість та рівень фінансового ризику. Ефективна зміна структури капіталу є чинником збільшення віддачі на власний капітал, що виражається в перевищенні величини рентабельності власного капіталу над рентабельністю сукупних активів. Таким чином, проблема оптимізації структури капіталу є однією з найважливіших задач, що вирішуються в рамках управління капіталом підприємства і фінансовими ризиками, а вдосконалення методики формування його оптимальної структури є актуальним питанням.

Процес оптимізації структури капіталу здійснюється в такій логічній послідовності:

1. Проводиться аналіз складу і структури капіталу підприємства за ряд періодів. При цьому аналізуються такі параметри, як коефіцієнт фінансової незалежності, напруженості, співвідношення між короткостроковими і довгостроковими зобов'язаннями. Далі вивчаються показники оборотності та доходності активів і власного капіталу.

2. Оцінюються ключові чинники, що визначають структуру капіталу: галузеві особливості фінансово-господарської діяльності підприємства; кон'юнктура товарного і фінансового ринків; рівень прибутковості поточної діяльності; податкове навантаження на підприємство; стадії життєвого циклу підприємства.

Ці фактори враховуються при управлінні структурою капіталу підприємства і передбачають вирішення таких завдань:

- встановлення прийнятних пропорцій використання власного і позикового капіталу;
- забезпечення в разі потреби залучення додаткового внутрішнього і зовнішнього капіталу.

Якісне управління капіталом – є основним завданням для успішного розвитку підприємства. При цьому обґрунтування його оптимальної величини відповідно до обсягу, структури і змісту виробничої діяльності, вибір раціонального способу його нарощування, урахування вартості і ризиків забезпечує стійкий розвиток підприємства. Ефективність управління капіталом суттєво залежить від вибору методів та методичних підходів до оптимізації структури капіталу.

Дослідження методів управління власним капіталом та регулювання і оптимізації структури капіталу дало змогу зробити такі висновки:

1. В залежності від особливостей галузі та діяльності, оптимальне співвідношення між власним і позиковим капіталом визначається для кожної компанії індивідуально.

2. При оптимізації структури капіталу варто враховувати кінцевий фінансовий результат діяльності компанії.

3. Підчас розрахунку оптимального співвідношення власного та позикового капіталу необхідно враховувати не тільки вже відпрацьовані методи оптимізації структури капіталу, але й показники резерву капіталу, рентабельності капіталу та кредитоспроможності компанії.

4. Найраціональнішим щодо досягнення оптимального співвідношення структурних елементів капіталу компанії може бути метод, в основі якого відбувається одночасна максимізація зростання рентабельності власного капіталу і рівня фінансової стійкості підприємства.